

Příloha č.1: Rozhovor s Ing. Irenou Zelinkovou, radovou Ministerstva zemědělství (text)

Pracovní skupina na MZe

1. Kdy pracovní skupina vznikla a co bylo impulsem k jejímu vytvoření?

Pracovní skupina vznikla v roce 2014, impulsem pro její vytvoření bylo následovat snahu Evropské komise snížit potravinový odpad.

2. Jak často se pracovní skupina schází a co se na schůzi v souvislosti s plýtváním potravinami řeší?

Skupina se schází 2x do roka a řeší se aktuální situace v oblasti plýtvání potravinami v ČR.

3. Kterí aktéři (např. neziskové organizace, MŽP, potravinové banky...) jsou v pracovní skupině zastoupeni?

Ve skupině jsou zastoupeni ministerstvo zemědělství, životního prostředí, financí, práce a sociálních věcí, Potravinářská komora ČR, Státní zemědělská a potravinářská inspekce, zástupce charit, potravinových bank, Zachraň jídlo, Český červený kříž, Svaz obchodu a cestovního ruchu, Byznys pro společnost.

4. Co je cílem a výsledkem těchto setkání?

Obvykle se řeší aktuální témata např. stanovení daně (DPH) z darovaných potravin, dotace pro potravinové banky a další organizace s humanitárním zaměřením, obchodní řetězce a jejich připravenost darovat potraviny, spolupráce mezi ministerstvy a neziskovými organizacemi, příprava školení v oblasti bezpečnosti potravin. Cílem je informovanost a provázanost všech aktérů v této oblasti.

5. Je pracovní skupina efektivní? Vnímáte nějaký prostor pro zlepšení? Jaký je Váš osobní názor.

Z obecného pohledu je skupina efektivní, dílčí problematika je pak řešena v užších skupinách.

Spolupráce aktérů, zabývajících se plýtváním potravinami v ČR.

1. Považujete boj proti plýtvání potravinami v ČR dostatečný a systematický?

Je zde ještě prostor pro větší zapojení ze státní správy. (MŽP, MPSV)

2. Jsou mezi neziskovými organizacemi, MZe, MŽP, potravinovými bankami atd. pravidelně sdíleny interní materiály, výzkumy a výsledky jednotlivých činností?

MZe má úzkou spolupráci s Českou federací potravinových bank, jinak je sdílení informací částečné.

3. Sleduje MZe jednotlivé aktivity, jejichž není přímým spoluorganizátorem?

MZe většinou zaštiťuje akce spojené s touto problematikou a akcí se též účastní.

4. Probíhají někdy setkání/ konference, kde jsou zastoupeni všichni aktéři, zabývající se tímto tématem? Mají zástupci českých aktérů prostor postupovat v řešení problému v ČR na mezinárodních konferencích?

Zástupce ČR se pravidelně účastní jednak zasedání pracovní skupiny pro potravinový odpad v Bruselu zřízené Evropskou komisí a též EU Platformy pro potravinové ztráty a potravinový odpad. Ostatní organizace mají možnost se účastnit konferencí s touto problematikou, kde jsou zastoupeni i ostatní aktéři.

5. Je znatelná nerovnováha zdrojů (lidských resp. odborných, finančních, mocenských) mezi jednotlivými aktéry?

Tato problematika není ještě plně rozpracována a bude se teprve řešit.

Nejsou zde zatím žádné legislativní závazky. Co se týče finančních zdrojů pro dotace potravinových bank, řeší se nyní s MPSV.

6. Jsou na MZe zaměstnáni odborníci, kteří se zabývají výhradně tímto tématem?

Jde o dílčí problematiku, která je zahrnuta v agendě odboru potravinářského MZe, odborníci mají v agendě i další problematiky.

7. Primárním cílem iniciativy Zachraň jídlo je docílit společenské změny, a to převážně z etických důvodů. Myslíte si, že primárním důvodem, proč se MZe problematikou zabývá jsou zájmy ekonomické nebo jiné?

MZe se zabývá touto problematikou v návaznosti na závazek Evropské komise ke snížení potravinového odpadu v EU do konce roku 2030 na polovinu, jde zde o celospolečenskou problematiku, jak o etické důvody, tak i o ušetření ekonomických a přírodních zdrojů.

8. Existují nějaké konflikty mezi MZe a ostatními aktéry zabývající se bojem proti plýtvání potravinami?

Nevím o žádných.

9. Ovlivňují pozici MZe nějak vnější vztahy ostatních aktérů, kteří se problematice věnují?

Myslím, že pozice MZe není nikterak ovlivňována.

10. Myslíte si, že výzkumy veřejného mínění jsou realizované dostatečně často?

Ne příliš často. Myslím, že by se povědomí o této problematice mělo více budovat.

11. Máte nějaké další komentáře nebo podněty související s tímto tématem?

Vnímáte nějaký prostor pro zlepšení řešení tohoto společenského problému v ČR?

Bylo by vhodné zapojení MPSV do dotační politiky darování potravin, získání grantů pro kvalifikované měření potravinového odpadu, edukace na školách a podobně.

Příloha č.2: Rozhovor s Ing. Bc. Janem Maršákem, PhD., vedoucím oddělení koncepcí a technologií a zástupcem ředitele odboru odpadů Ministerstva životního prostředí

Metodika pro začlenění tématu předcházení vzniku potravinových odpadů do výuky pro jednotlivé stupně škol.

1. Byly důvodem pro vznik metodiky aktivity a programy probíhající na úrovni EU?

Důvodem byl Program předcházení vzniku odpadu schválený v roce 2014 a nutnost téma včlenit do školní výuky.

2. Podílí se na realizaci tohoto programu iniciativa Zachraň jídlo nebo jiná nezisková organizace?

*Nejedná se o program, ale o metodiku.
Zachraň jídlo se nepodílí. Podíleli se na vzniku PPVO.*

3. Jakým způsobem je program realizován?

Metodika je volně k dispozici na webových stránkách MŽP pro všechny školy a ví o ni Ministerstvo školství.

4. Jakým způsobem je/bude hodnocena efektivita tohoto programu (*kromě výzkumů veřejného mínění*)? Plánujete např. dlouhodobý výzkum, který by zhodnotil, zdali se žáci o téma zajímají i uplynutí delší doby od jejich seznámení s tématem?

*Viz otázka č. 2.
Výzkum není v případě Metodiky nutný a dlouhodobé výzkumy neplánujeme.*

5. Existuje, podle Vašeho osobního názoru, prostor pro zlepšení tohoto programu? Jaký je Váš osobní názor.

Viz otázka č. 2.

Spolupráce aktérů, zabývajících se plýtváním potravinami v ČR.

1. Je boj proti plýtvání potravinami v ČR dostatečný a systematický?

V současnosti se téma výrazně rozvíjí. Určitě je další prostor ke zlepšování.

2. Jsou mezi neziskovými organizacemi, MŽP, MZe, potravinovými bankami atd. pravidelně sdíleny interní materiály, výzkumy a výsledky jednotlivých činností?

Pravidelně sdíleny informace a dokumenty z činnosti jednotlivých institucí na internetu. Nejsm schopni posoudit míru sdílení ze strany nevládních organizací.

3. Sleduje MŽP jednotlivé aktivity, jejichž není přímým spoluorganizátorem?

V rámci možností.

4. Probíhají někdy setkání/ konference, kde jsou zastoupeni všichni aktéři, zabývající se tímto tématem? Mají zástupci českých aktérů prostor postupovat v řešení problému v ČR na mezinárodních konferencích? Kterých akcí se účastní zástupci MŽP?

Ano.

Účastníme se především oficiálních akcí EU.

5. Je znatelná nerovnováha zdrojů mezi jednotlivými aktéry (lidských resp. odborných, finančních, mocenských)?

Ne.

6. Jsou na MŽP zaměstnáni odborníci, kteří se zabývají výhradně tímto tématem?

V rámci své agendy se tématem zabývá na MŽP více expertů.

7. Primárním cílem iniciativy Zachraň jídlo je docílit společenské změny, a to převážně z etických důvodů. Myslíte si, že primárním důvodem, proč se MŽP problematikou zabývá jsou zájmy ekonomické nebo jiné?

Zájmy ochrany životního prostředí a neplýtvání zdroji.

8. Ovlivňují pozici MŽP nějak vnější vztahy a aktivity ostatních aktérů? Existují nějaké konflikty mezi MŽP a ostatními aktéry, kteří se zabývají plýtváním potravinami? Prosím specifikujte.

Otázka mi není zřejmá, ale spíše ne.

9. Myslíte si, že výzkumy veřejného mínění jsou realizované dostatečně často?

Ano.

10. Máte nějaké další komentáře nebo podněty související s tímto tématem?
Vnímáte nějaký prostor pro zlepšení řešení tohoto společenského problému v ČR?

Příloha č.3: Rozhovor s Mgr. Adamem Podholou, zakladatelem iniciativy Zachraň jídlo

1. Považujete boj proti plýtvání potravinami v ČR dostatečný a systematický?

Situace není ideální, ale zlepšuje se. Pokud se podívám na stav poznání (a zapojení dalších aktérů) na dobu, kdy jsme jako spolek začali fungovat (2013), situace se výrazně zlepšila. Dnes zde působí desítky aktérů (napříč celým potravinovým řetězcem), kteří se aktivně v této otázce angažují. Také o tom svědčí zvýšený zájem médií (je možné srovnat množství článků z media monitoringu z posledních let).

Myslím si, že jdeme správným směrem a dostáváme se k větší systematičnosti. Tu aktuálně brzdí nedostatek dat, kdy neznáme, jaké je množství vyhozených potravin v jednotlivých člancích potravinového řetězce. Víme, že MZE tento problém aktuálně řeší a doufáme, že budeme mít brzy přehled, jaká data jsou k dispozici a kde je potřeba začít data sbírat.

Aktuálně je největším tahounem byznys. TESCO např. na podzim v roce 2017 zveřejnilo data, kolik TESCO ve střední Evropě vyhodí potravin. To je důležitý signál pro další řetězce, ale také pro státní správu. IKEA např. zveřejnila informaci, že do roku 2020 sníží množství vyhozených potravin v jejich restauracích na polovinu a provedla šetření v rámci své provozovny. Vidíme zájem dalších větších společností jako je Sodexo, KFC, etc.

Za mě bych zde rád viděl větší zapojení sociálních inovátorů (sociálního byznysu). Z mé zkušenosti ze zahraničí jsem viděl řadu skvělých projektů, kterých se chopili mladí lidé z univerzit. Je to příležitost, jak vytvářet nová pracovní místa, přinášet inovace a řešit celospolečenské problémy. V tomto by bylo zajímavé do problematiky zapojit ekonomické fakulty místních univerzit, akcelerátory a byznys.

Do této problematiky se ale také zapojují místní akademická pracoviště. Zachraň jídlo např. od roku 2014 spolupracuje se Sociologickým ústavem Akademie věd. Podílíme se na tvorbě průzkumu veřejného mínění, organizujeme kulaté stoly s odborníky a fokus groups. Víme, že se do výzkumu zapojuje také Mendelova univerzita v Brně nebo ČZU v Praze (dílčími projekty jako je Zembag).

2. Sdílí Zachraň jídlo informace (např. relevantní interní materiály a hodnocení efektivity kampaní, novinky v této problematice atd.) s dalšími aktéry, kteří se snaží bojovat proti plýtvání jídlem (MŽP, MZe, další neziskové organizace nebo iniciativy)

Pokud nám to umožní situace (např. pokud nejsme v projektu vázáni povinností mlčenlivosti) rádi sdílíme (i interní) informace s partnery. Naposledy se na nás např. obrátilo místní zastoupení OSN, které připravovalo kampaň zacílenou na mladé lidi. S jejich ředitelem jsme nasdíleli hodnocení efektivity naší podzimní kampaně „Vylíž to“, kde jsme hodnotili naše zkušenosti z kampaně. Myslím, že jim to také pomohlo rozhodnout se, jak kampaň zacílit, co fungovalo a co nikoliv.

Obecně je sdílení informací důležitým aspektem pro řešení této problematiky. Viděl jsem např. jak během kulatých stolů, které jsme organizovali v rámci kampaně Jsem připraven, si zástupci supermarketu a zemědělců stihli vyměnit důležité poznatky, které ovlivnili jejich další jednání (neměli o tušení o řadě informací, jak to probíhá v praxi). To je přesně ukázka toho, že pokud vytvoříme bezpečné prostředí, kde je sdílení informací možné, budeme z toho všichni profitovat.

Na osobní rovině sdílím zajímavé studie s vybranými aktéry, nevím, do jaké míry mají přístup k posledním poznatkům a aktivně sledují důležité zdroje (WRAP, FAO, EC).

3. Je Zachraň jídlo zastoupeno na setkáních a konferencích, kde jsou zastoupeni další aktéři, zabývající se tímto tématem? Uveďte příklady.

Zúčastníme se pravidelně konferenci v ČR i v zahraničí.

V ČR se konají pravidelně kulaté stoly organizované MZE, jechž jsme byli součástí. Také jsme se zúčastnili řady konferencí od Byznysu pro společnost, MŽP (Předcházení vzniku odpadu), kulatých stolů od TESCO. Byli jsme zvaní na kulaté stoly na Mendelově univerzitě v Brně (kvůli nemoci jsme se neúčastnili), či kulatých stolů od firmy ECR či organizací Glopolis.

V zahraničí jsme se naposledy zúčastnili konference v Berlíně (2017), organizovanou projektem Refresh; konferencí od Evropské komise v Miláně (2016), nizozemské vlády No food to waste v Haagu (2015), EU FUSIONS v Bruselu (2014). Tento rok se naše členka chystá do Singapuru (Unleash).

Spolupracujeme také s partnery v zahraničí. Jsme např. v úzkém kontaktu s britskou organizací Feedback Global. Pravidelně s ní komunikujeme, sdílíme naše výzkumy/poznání (např. naposledy ocitovali naši závěrečnou zprávu k projektu „Jsem připraven“)

4. Jaká je zkušenost Zachraň jídlo v porovnání se zaměstnanci jiných institucí? Je znatelná nerovnováha zdrojů (lidských resp. odborných, finančních, mocenských)? Je citelná např. větší odbornost členů Prosím rozveďte.

Z naší zkušenosti z jednání s různými aktéry (např. obchodní řetězce, firmy) je patrné, že jejich poznání problematiky je spíše na nižší úrovni. Mají většinou základní informace k problematice (obecné statistiky jako např. že jedna třetina všech vyrobených potravin na světě se vyhodí), ale často neznají širší kontext (např. jaká je jejich role ve fungování v rámci potravinového řetězce, jaké jsou dopady na životní prostředí) či poslední informace z výzkumných zpráv (inovace, cost-benefit analýzy). V tom vidíme komparativní výhodu pro Zachraň jídlo, kdy můžeme pozitivně ovlivnit trajektorii diskuze.

V rámci dynamiky vztahů mezi jednotlivými aktéry je patrné, že supermarketky mají dominantní postavení – je to zřejmé z pozice zemědělců, výrobců i státní správy. Disponují také většími prostředky pro realizaci aktivit spjatých s touto problematikou.

5. Primárním cílem iniciativy Zachraň jídlo je docílit společenské změny, a to hlavně, ovšem z etických důvodů. Myslíte si, že primárním důvodem, proč se touto problematikou zabývají ministerstva jsou zájmy ekonomické?

Nemyslím si, že naším primárním důvodem pro společenskou změnu, je etika, byť k tomu významně patří. Spíše se snažíme poukazovat na všechny negativní aspekty plýtvání potravinami – ať to jsou sociální, ekonomické či negativní dopady na životní prostředí.

Nemám pocit, že na problematiku plýtvání potravin ministerstva hledí primárně „ekonomickou“ optikou. Myslím si, že nám zde stále chybí ještě řada dat, která by pomohla vyčíslit hodnotu vyhozených potravin (a celkových ztrát). Ministerstva to především z pozice „nařízení“, že je potřeba se tomu věnovat (díky politice z Bruselu). Nevnímám to, že by ministerstvo samo iniciovalo změnu a aktivně ji prosazovalo. Možná v případě podpory potravinových bank, kde MZE alokovalo finanční prostředky pro jejich vybavení (za ministra Jurečky).

6. Myslíte si, že by v případě vytvoření jednotného společného postupu proti plýtvání jídlem v ČR mohly být případné rozdílné zájmy v konfliktu?

Dokážu si představit, že pro řadu partnerů (primárně výrobci, zemědělci) by mohla být spolupráce problematická (především vůči supermarketům). Pokud by v rámci takové iniciativy (společný postup) mělo docházet také ke sdílení informací (interních) nebo popisu hlavních příčin plýtvání (např. role specifických standardů na ovoce a zeleniny; roli vyšších marží na lokální produkty).

7. Myslíte si, že výzkumy veřejného mínění jsou realizované dostatečně často? Existují např. data, které byste rádi zjistili, ale z žádného výzkumu nevyplývají?

V současné chvíli probíhají jednou ročně (alespoň ty v rámci Centra výzkumu veřejného mínění Akademie věd ČR) a jsou dostatečné. Je možné, že se touto problematikou zabírají i další společnosti pro výzkum veřejného mínění (Stenmark, PPFcatum), ale nejsme teď seznámeni s informací o jejich pravidelnosti. Vím, že si je výzkum u těchto společností nechávala zpracovávat např. organizace Byznys pro společnost či IKEA. To bylo ale vždy pro účely kampaně, nic kontinuálního, kde by se dal sledovat vývoj v čase (to pouze v rámci CVVM).

Ohledně dat bychom spíše potřebovali primární data z jednotlivých domácností, pokud se budeme bavit o roli spotřebitelů. Ukazuje se, že průzkumy veřejného mínění, kde jsou lidé dotazováni ohledně jejich roli v této problematice, jednotlivci mají tendenci zlepšovat danou situaci a neodpovídá to realitě.

8. Máte nějaké další komentáře nebo podněty související s tímto tématem?
Vnímáte nějaký prostor pro zlepšení řešení tohoto společenského problému v ČR (zejména s ohledem na změnu systematického fungování osvěty) ?

Určitě bychom uvítali větší roli státu, tak aby byl proaktivní, investoval do řešení finanční prostředky, zmapoval aktuální situaci (data) a pomohl vybudovat platformu důležitých aktérů potravinového řetězce. Taký na úrovni měst je řada win-win situací, na kterých se dá ukázat jednoduchá řešení a přínosy.

Doplňující otázky, e-mailová korespondence, 7.5. 2018:

1. Zachraň jídlo je členem resp. partnerem různých mezinárodních iniciativ. Myslím tím především Fusions případně Refresh a Save Food, má to nějaké praktické dopady? Probíhá nějaká, alespoň rámcová komunikace?

Od Save Food dostávám pravidelně newslettery (alespoň jednou měsíčně), ze kterých čerpám informace o aktuálním dění. Fusions už není aktivní projekt, nahradil ho projekt Refresh. Tam mi také chodí newslettery s poznatky z výzkumu a pozvánky na konference.

Save.Food slouží především jako celosvětová databáze subjektů, kteří se angažují v této problematice. Je tedy spíše na nás, pokud budeme chtít s někým navázat kontakt nebo ji budeme využívat spíše pasivně.

2. Nabízíte různé balíčky pro firmy, je to úspěšné? Vyhledávají vás samy firmy nebo vy je?

Balíčky pro firmy začínáme teprve nabízet. Vyvinuli jsme ji minulý rok (červen 2017) s reklamníagenturou McCANN. Zatím jsme neměli člověka (úvazek), který by mohl balíčky aktivně prodávat. Minulý rok jsme tak realizovali pouze dvě spolupráce (T-Mobile, Zoot) a dvě dílčí spolupráce (KPMG, Logio). Je to pro nás prostředek, jak získat finanční prostředky vlastní cestou (nikoliv granty). Za poslední tři roky se na nás ale stále častěji obrací firmy, které mají zájem o uspořádání workshopu, promítání či teambuildingové aktivity. Proto jsme přišli s tímto balíčkem, který dal našim službám (aktivitám) jasnější podobu.

Aktuálně hledám pro tento projekt zodpovědnou osobu, která bude balíček firmám aktivně nabízet. Rádi bychom během následujícího roku uspořádali alespoň pět dalších spoluprací. Součástí realizace je také vyhodnocení, jestli naše aktivity přispěli ke změně postoje zaměstnance v této problematice. Z dotazníků pro firmu Zoot nám vyšlo, že naše aktivity (interní kampaň, promítání s diskuzí) měli pozitivní dopad na změnu jejich postoje.

3. Zástupkyně Ministerstva zemědělství uvedla, že pracovní skupinu (zastoupení všech akterů na schůzi 2x ročně) považuje za efektivní a sdělila, že se dílčí problémy také řeší v užších skupinách. Máte o existenci nějakých takových menších skupin informace?

Vím, že byla na Ministerstvu pracovní skupina k chystané novele zákona o potravinách a tabákových výrobcích. Té jsme se nezúčastnili, ale věděli jsme o ní. Pokud jsou mimo to další skupiny, nevíme o nich.

4. Provádíte nějaké měření povědomí o značce Zachraň jídlo? Je třeba v Praze větší? Z dostupných výzkumů vyplývá, že lidé si s bojem proti plýtvání jídlem nejčastěji pojí Národní potravinovou sbírku, což mě zaskočilo.

Měření o povědomí o značce Zachraň jídlo jsme zatím nerealizovali. Z analýz sociálních sítí (a webu) ale víme, že většina našich podporovatelů je z Prahy (a pak větších měst).

U těchto výzkumů (povědomí o Národní potravinové sbírce) je důležité si zjistit, kdo byl zadavatelem, jak byly pokladeny otázky a k jakému účely výzkum vyplývá. Pokud to bylo spojeno s Byznysem pro společnost (či společností Tesco) je také pravděpodobnější, že i díky větším finančním prostředkům budou mít lidé o sbírce větší povědomí.

5. Jak reálná je podle Vás představa, že by mohli všichni zapojení více spolupracovat? Co by mohlo být překážkou? Jde o časovou vytíženost, nedostatek financí nebo čistě o to, že pro to nevznikl žádný zásadnější impuls? Ze které strany by měl případně vzejít?

Ze zahraničních zkušeností víme, že spolupráce mezi subjekty v rámci potravinového řetězce je možná (a žádaná). Např. ve Velké Británii vytvořili Courtlandský závazek pod vedením polostátní organizace WRAP. V Nizozemsku v rámci státem vedené kampaně (pod taktovkou MZE) také vytvořili podobnou platformu. Na trošku jiné úrovni funguje mezinárodní platforma Champions 12.3, která také sdružuje zástupce byznysu, neziskových organizací, výzkumných center, nadací. Tu vede CEO TESCO Dave Lewis. V ČR chybí leader, který by mohl vést potenciální platformu (ideálně zástupce státní správy, byznysu), dostupné finance (pro pravidelný monitoring, schůzky, vedení projektu) a prioritizace tématu na úrovni státní správy. V tuto chvíli zde vidím větší potenciál pro byznys rozhybat místní vody.